

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concursuri, inserțiuni și taxele de abonament se simit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FORIE BISERICESCĂ ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

PARĂ ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Scrisoare circulară

cătră venerabilul cler și cătră poporul dreptcredincios român din de Dumnezeu păzita metropolie a Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania.

România, căreia fînță i-a dat patria noastră Ungaria, căci Radu-Negru, dela Făgăraș a întemeiat principatul Țării-românești, Dragoș din Maramurăș a întemeiat principatul Moldovei și cu sprijinul monarhiei Habsburgice s'a ridicat și s'a întărit România modernă, liberă și independentă, care de bună voie s'a legat de monarhia noastră cu contract de credincioșie, ca făgăduieli de sprijinire rec proca: România — spre marea noastră durere — a călcat făgăduiala de credință, a rupt pecețile contractului în chip perfid și a ridicat arma asupra acelor frați, cari de doi ani de zile luptă pe moarte și vieață cu o vitejie nemaipotrivită împotriva dușmanilor monarhiei.

Da, ei n'au ascultat porunca sângelui, n'au auzit chemarea tainică a fraților de o limbă și un sânge de a ne da mâna de ajutor, ca trupele regatului român să lupte alătura cu noi împotriva dușmanului comun, care tinde la nimicirea patrie noastre și la sugrumarea neamului românesc. Să lupte hotărâți și cu bărbăție încontra Rusiei cotropitoare. Nu, ci ei amagiți de lupii îmbrăcați în piei de oi și amețiți de făgăduielile lui Iuda, au considerat cele mai vitale interese ale neamului și sub cuvântul, că vin «să ne slobozească» vin să ne facă robi muscalilor, vin înfrățiți cu hoardele rusești, cari au jefuit și au aprins satele și bisericile întemeiate de Ștefan cel Mare, cari au ucis pe urmași plăieșilor vestiți dela Dumbrava-roșie, cari au necinstit Putna și Suceava, locuri sfinte de închinare sufletului românesc — vin acum să ne clace și să ne fure moșia agonisită de moșii și părinții noștri cu sudori de sânge!

Unde vă este și în ce se arată patriotismul vostru, Români ucigători de frați, vă întrebăm cu Lactanțiu: «Cum patriotismul vostru poate să fie o virtute? Poate să existe o virtute într'un sentiment esențialminte dușmănos și răutăcios? Binele, la care tinde iubirea voastră de patrie

constă în face rău altora. Voi întindeți granițele voastre în hotarele vecinilor voștri, voi creșteți puterea voastră, venitele voastre, desbrăcând pe alte națiuni. Puteți voi să numiți virtutea aceea ce e distrucțiunea a toată virtutea? Voi rupeți legăturile societății umane, voi distrugeți inocența, voi nutriți rapacitatea, voi nimiciti idea de dreptate. Drept aceea și urile naționale sunt necompatibile; acolo unde lucesc armele, dreptatea se nimicește. Poate să fie drept acel ce vatămă, urește, despoaie și ucide? Iată faptele voastre, acelor ce ziceți, că vă iubiți patria (Lactantius. Div Institut. VI. 6.)

Acela, care cu vorbele vicleniei pe buze, cu dorul de jaf în suflet vine în hotarele noastre, nu-i frate, ci cel mai păgân dușman, care pentru a-și împlini pofa sălbatică își omoară frații și părinți. Da, frații de ieri, astăzi prin voința și faptele lor păcătoasă și nelegiuite s'au făcut pentru noi în cei mai mari și mai urgisiți dușmani, asupra cărora glasul sângelui și legea firii poruncește să-ți rădici brațul fără milă. «Că cel ce varsă sângele omului, pentru sângele aceluia sângele lui se va varsa». (Facere IX. 6.)

Iubit cler și popor! Avem cea mai mare mângâiere și bucurie a sufletului, că iubirea voastră față de patrie e nemărginită, că alipirea și credința voastră cătră înaltul tron sunt neclătite, că din încrederea, alipirea și credința aceasta curată și tradițională purcede ascultarea voastră necondiționată și isvorește vitejia, care mai ales în anii din urmă în mod atâta de strălucit din nou a-ți dovedit-o. De aceea vă svătuim, mai vărtos acum, în aceste zile de cea mai grea cumpănă, și vă îndemnăm cu cuvintele sf, apostol Petru ca cu blândețe să vă supuneți autorităților și rânduielilor înaltei stăpâniri „ori împăratului, ca celui mai pe sus, ori guvernatorilor, ca celor trimiși de el spre pedepsirea făcătorilor de rele și spre lauda făcătorilor de bine, căci așa este voia lui Dumnezeu, ca cu facerea de bine să amuțiți necunoștința oamenilor celor fără de minte, ca cei liberi, iară nu ca cum ați avea libertatea, ca un acoperemânt răutății ci ca servii lui Dumnezeu.” (I. Petru C. II. v. 13—16.)

Față cu noul dușman, care râvnește în chip atâta de păcătos la știrbirea și la stricarea hota-

relor patriei noastre, veți și să luptați cu aceeași îndârjire, vitejie și credință, cu care eroi noștri au sfărmat cetățuile de granit dela Ivangorod. Căci dragostea, credința și alipirea către tron și patrie vă va lumina mintea și sufletul, vă va întări inima și vă va oțeli brațul.

Întăriți-vă dar cu credința în Dumnezeu, bucuroși fiind în inimile voastre, că ați știut și ați putut să dovedii credința și alipirea voastră către tron și patrie cu fapte atâtea de strălucitoare și cu jertfe atât de scumpe. Fiți cu încredere, că în ziua judecării și a răsplătirii Maiestatea Sa înălțatul nostru împărat și rege, împreună cu luminatul său guvern ungar nu vor întârzia a răsplăti după merit credința și vitejia, cu care ați apărat tronul și patria, asigurând condițiunile pentru dezvoltarea și întărirea etnică, culturală și economică a poporului român din patrie.

Noi n'am provocat și n'am dorit războiul cu frații noștri și cu toată sinceritatea am stăruit pentru înfaptuirea păcii și bunele înțelegeri între români și maghiari și credincioși chemării noastre nu vom înceta de a ruga pe Dumnezeu ca să ne trimită pacea de sus, pacea la toată lumea, pentru că zice sf. Vasile cel mare: „Nu există un bine mai mare, decât pacea, care este un dar ceresc, a căreia și numele numai este mai dulce, decât ori ce.” (Basil Ep, 46, l. Ep. 70.)

Isus Hristos este principiul păcii, zise sf. Grigorie; apostolii au predicat *pace lui Dumnezeu*. Armonia domină în Dumnezeu și în toată creațiunea; oameni trebuie să înainteze pe creatorul, păzind între ei *concordia* și în puterea acestei condițiuni trebuie să existe cetățile, societățile și popoarele. (Greg. Naz. Orat, 12.)

Oradea-mare — Nagyvárad — la 8/21
Septembrie 1916,

Vasile Mangram m. p. **Joan J. Papp** m. p.
ales și întărit arhiepiscop și mitropolit episcopul Aradului.

Dr. Miron E. Cristea m. p.
episcopul Caransebeșului.

Împlinirea legii lui Șaguna.

— Urmare. —

VII. Reuniuni de femei și organizarea tineretului.

Dintre reuniunile de femei existente activitatea caritativă și filantropică cea mai mănoasă a desfășurat-o și în cursul anului 1915, ca și în 1914, Societatea femeilor ortodoxe române din Săliște ale cărei membre au inițiat în repetite rânduri colecte, contribuind cu sume însemnate la buna lor reușită, au lucrat haine pentru soldații de pe câmpul de luptă, au ajutat pe cei lipsiți și au săvârșit o serie întreagă de fapte ale îndurării creștinești.

Colecta inițiată pentru odăjdii se urcă la cifra de 400 *coroane*. Iar colecta întreprinsă în toamna anului 1915, pentru hainele soldaților dela front și ajutorarea celor lipsiți din comună a dat surprinzătorul rezultat de 1095 *coroane*. Din această sumă au procurat

lână de 750 *coroane* și membrele Societății a pregătit 480 bucă haine de iarnă, cari s'au trimis soldaților spre a-i scuti de înghețul iernii, iar din restul banilor au fost ajutate la sărbătorile Crăciunului 120 *coroane* familii sărace din Săliște, dându-se fiecăreia câte o pâine, câte-o făclie și 1/2 kg. carne de oaie.

Reuniunea femeilor din gurartului a țesut cele de lipsă pentru biserică și școală, din material, care a costat 160 *cor.*, s'a îngrijit de hainele necesare pentru 15 paturi în spitalul Orlat (480 *cor.*) a colectat 132 *cor.* a pregătit haine de iarnă pentru 60 soldați.

Despre activitatea reuniunilor de femei din Cacova și Topârcea oficiile parohiale respective n'au trimis datele speciale cerute prin circulara protopopească Nr.452/1915. Iar despre Tilișca oficiul parohial raportează sub Nr. 123/1915 că există cu numele „dar nu mai funcționează de mai mulți ani. Cauza: neînțelegerile dintre femei și alte neajunsuri aduse în mijlocul femeilor din cauza războiului”. S'ar putea obiecta însă, că tocmai războiul ar fi trebuit să îndemne pe membrele acestei reuniuni a da uitării toate neînțelegerile din trecut și tocmai neajunsurile războiului ar fi trebuit să le impună în mod imperios scuturarea societății din amorfizată și pornirea ei pe calea muncii și binefacerii creștinești.

Cu toate că în conferința precească din 1914 s'a insistat mult pentru înființarea reuniunilor de femei și pentru organizarea tineretului în toate parohiile, această stăruință n'a avut până acum rezultatul dorit. Cauzele vor fi multe, dar ne pare neadmisibil motivul adus de unul dintre oficiile parohiale, care scrie în raportul său: „reuniune de femei în comună nu s'a înființat din cauza, că nu sunt destule persoane potrivite spre scopul acesta”. Tot atâtea de puțin admisibil este și punctul de vedere exprimat de alt oficiu parohial în privința organizării tineretului, scriind: „Tineretul însă nu e organizat. Nici nu am avea pe cine organiza, căci cei mai mulți sunt înrolați”. Dar această organizare nu e contemplată a se începe cu tineri dela 18 ani în sus, ci cu cei trecuți de 12 ani, cari nu pot fi înrolați la miliție deci se poate face organizarea ori când. Preoții inv. și comitetul parohial din Săliște au aflat potrivit a iniția această acțiune tocmai la sfârșitul anului 1915.

Am ținut să amintesc lucrul acesta, pe de o parte fiindcă ne îndatorează ordinațiunile consistoriale a stării cu ori ce prilej asupra lui și a raporta an de an despre cele îndeplinite, pe de altă parte cu gândul că între onor. membrii ai acestei reprezentanță a protopopiatului nostru se vor găsi oameni cu tragere de inimă și dor de progres, cei să poată lua și de aici îndemn aduce la îndeplinire în viitorul apropiat, ceace a rămas până acum neînfăptuit.

(Va urma).

Nr. 20 E. G. B. 1916.

Concurs.

Se publică concurs pentru 2 stipendii de 400 *coroane* anual din fundațiunea Elena Ghiba Birta pentru anul școlar 1916/17 cu terminul de 4/7 Octombrie a. c.

Îndreptățiți la aceste stipendii sunt în prima linie rudenii testatoarei, iar recurenții neînrușiți, de religionea gr.-or. rom. din comitatele Arad, Bihor, Bichiș și Cenad numai atunci să primesc, când lipsesc competenți dintre rudenii.

Recurenții au să-și înainteze cererile lor la adresa Comitetului administrativ al fundației Elena Ghiba Birta în Arad, provăzute cu timbru de 1 cor. și instruite cu următoarele documente originale ori copii autentice:

1. Extras din matricula botezaților, provăzut cu clauzula parohului local, că și de prezent aparține bisericii gă.-or. române.

2. Rudeniile mai au să adneze și informațiune familială, prin care pot să dovedească, că sunt înrudiți cu testatoarea.

3. Atestat de paupertate dela direcția competentă, cu date pozitive despre starea materială a părinților și a recurenților. Acest atestat să fie confirmat prin subscrierea parohului local.

4. Testimoniu școlastic, că au absolvit cel puțin școala elementară cu succes, iar aceia, cari au ascultat deja cursuri la vre-o școală medie sau academie respective universitate, să dovedească, că au câștigat astfel de testimoniu, în-cât pot trece în cursurile superioare.

5. Certificat medical despre starea sanitară.

6. Dacă recurentul a întrerupt studiile, are să dovedească prin act autentic, unde a fost și ce purtare a avut.

7. Recurentul să arete specialitatea, la care, locul, unde are să urmeze studiile, precum și dacă are ori ba alt stipendiu. Pentru cazul, că recurentul ar fi înscris deja la vre-un institut de învățământ, aceasta să o dovedească prin certificat dela direcțiunea respectivului institut.

8. Fiecare stipendist este obligat, ca după terminarea studiilor să asigure comitetul administrativ, că îndată ce își va ajunge scopul dorit și îi va permite starea materială, va depune pentru totdeauna 50 coroane pentru augmentarea acestei fundații.

9. Petițiunile lipsite de condițiunile de mai sus, ori sosite după terminul de concurs, nu se vor lua în socotință.

Arad, la 30 August (12 Sept.) 1916.

Pentru comitetul administrativ al fundației
Elena Ghiba Birta:

IOAN I. PAPP,
Episcop.

Nr. 4544/1916.

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termin de 18 zile pentru conferirea ajutoarelor pentru anul școlar 1916/17 de seama elevilor preparandiali dela institutul pedagogic din Arad.

La ajutoarele acestea pot reflecta numai acei tineri români gr. orientali, cari s'au născut și sunt domiciliați pe teritoriul diecezei Aradului, și, înscriși fiind cercetează cursurile pedagogice ca elevi ordinari.

Rugările pentru ajutorul din chestiune trebuiesc adresate Consistorului eparhial subsemnat, pe calea

Direcțiunei seminareale, ajustate cu următoarele documente originale sau autenticate la notariul public regesc:

1. Extras de botez.

2. Testimoniu școlar despre studiul prestat în anul școlar 1915/16:

3. Certificat de paupertate, dela antistia comunală, vidimat de căducătorul oficiului parohial concernent, despre starea materială a recurentului și a părinților lui. Certificatul să presinte date pozitive și concrete despre starea materială;

4. Certificat dela direcțiunea institutului despre aceea, că recurentul e înscris ca regulat și că decând cercetează regulat prelegerile.

5. Fiecare elev recurent să spună în rugare, că este asent ori ba? și dacă da, pe când l-ii așteaptă eventuala citare la serviciu de arme.

Arad, șed. cons. 22 Sept. v. 1915.

*Consistoriul român ort.
din Arad.*

Nr. 4560/1916.

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termin de 18 zile pentru conferirea alor șase stipendii de câte 300 cor. din fundațiunea „Teodor Pap“ pe durata anului școlar 1916/17.

În vederea necesităților speciale ale diecezei, la acestea stipendii condiționate se admit numai elevi ordinari ai cursurilor teologice și pedagogice dela institutul diecezan din loc, născuți și domiciliați pe teritoriul diecezei Aradului.

Concurenții au să-și înainteze cererile la adresa Consistorului român ort. din Arad, pe cale Direcțiunei seminareale, ajustate cu următoarele documente originale ori autenticate la vreun notar public regesc:

1. Extras de botez din matricula botezaților, provăzut cun clauzula parohului local, că respectivul și de prezent aparține bisericii române ortodoxe.

2. Eventualele rudeni dintre reflectanți admiși la concurs, să prezinte și informațiune familială, din care să se vadă gradul de înrudire cu fundatorul, spre a-și asigura titlul de preferință la stipendiu.

3. Atestat de paupertate dela direcția politică competentă, cu date pozitive despre starea materială a părinților concurentului, precum și despre starea materială a concurentului însuși.

4. Testimoniu de pe anul școlar 1915/16

5. Certificat medical dela medicul institutului despre starea sanitară a recurentului.

6. Certificat dela Direcțiunea institutului despre aceea, că recurentul respectiv e elev regulat, și ca atare de când și care curs de studiu îl cercetează ca elev ordinar.

Arad, din șed. cons. dela 22 Sept. (5 Oct. 1916.

*Consistorul român ort.
din Arad.*

Nr. 4559/1916.

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termin de 18 zile pentru conferirea alor trei stipendii de câte 300 cor. din fundațiunea „Iosif Popovici—Paffy“ pe durata anului școlar 1916/17.

În vederea necesităților speciale ale diecezei, la aceste stipendii condiționate se admit numai elevi

ordinari ai cursurilor teologice dela Institutul ped.-teol. din Arad, născuți și domiciliați pe teritoriul diecezei Aradului.

Concurenții au să-și înainteze cererile la adresa Consistorului român ort. din Arad, pe calea Direcțiunii reminariale, ajustate cu următoarele documente originale ori atencitate la vr'un notar public regesc.

1. Extras de botez din matricula botezațiilor, cu clauzula parohului local, că respectivul și de prezent aparține bisericii române ortodoxe;

2. Eventualele rudenii dintre reflectanții admiși la concurs au să prezinte și informațiune familiară, din care să se vadă gradul de înrudire cu fundatorul, spre a-și asigura titlul de preferință la stipendiu.

3. Atestat de pauperitate dela direcția politică competentă, cu date pozitive despre starea materială a părinților recurentului, precum și despre starea materială a recurentului însuși.

4. Testimoniu de pe anul școlar 1915/16.

5. Certificat medical dela medicul institutului despre starea sanitară a recurentului.

6. Certificat dela Direcțiunea institutului despre aceea că recurentul respectiv este elev regulat, și ca atare decând și care curs de studiu îl cercetează ca elev ordinar.

Arad, din șed. cons. dela ^{22 Sept} 5 Oct. 1916.

Consistorul român ort.
din Arad.

Aviz.

Nr. 16 1916/11

La școala civ. gr.-or. rom. din Arad se vor începe prelegerile la 3/16 Oct. a. c. și anume deocamdată în localurile școalelor pop. gr.-or. rom. din piața Tököli, după ce edificiul școlii a fost cedat pentru scopuri militare. Fiindcă nu vom avea internat, corpul profesoral și-a luat angajamentul, ca să plaseze elevele noastre pe la cele mai bune familii din oraș, și se va purta grijă ca elevele să fie bine îngrijite și ca eleve externe.

Inscrierile elevelor regulate și private pe anul școlar 1916/17 el facem în 30 Sept. (13 Oct. a. c.)

Examenele de primire și corigență se vor ținea în 1/14 Oct. a. c.

Arad, 22 Sept./5 Oct. 1916.

Direcțiunea școlii civ. gr.-or.
rom. de fete din Arad.

CRONICA.

Instalarea de mitropolit. Escelența sa alesul arhiepiscop și mitropolit Vasile Mangra a petrecut o zi în Arad la P. S. S. d. părintele episcop diecezan în chestia hirotonici sale întru episcop și instalare în scaunul mitropolitan. Sa stabilit ca hirotonia și instalarea să se facă de odată în Oradea-mare, sediul provizor al mitropoliei, în 16/29 Octomvrie.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului de învățător-cantoral dela școala confesională gr.-or. rom. din B. Forâu-Prisacă se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare pe lângă următoarele venit:

1) Cvarțir cu grădină 2) dela comuna bisericăască 600 coroane 3) Intregirea salariului dela stat 4) Incălzirea salei de învățământ o prestează comuna bisericăască 5) Venitele cantorale.

Cei ce doresc a ocupa acest post sunt poftiți a-se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare la sf. biserică din B. Forâu, iar recursele lor, adresate comitetului prohiat, să le înainteze comitetului protopresbiteral gr.-or. rom. din Belényes Beiuș.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: Moise Popovicu adm. ppsc.

—□—

2—3

În temeiul ord. Ven. Consistor de sub Nr. 4941/916 pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă bolnavul preot Panteleimon Ardelean din Dubești, tractul Belinț. se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“, socotit dela dată de față.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Două din trei părți a sesiei parohiale.
2. Jumătate din venitete stolare legale și
3. Jumătate din birul parohial legal.

Reflectanții, cari trebuie să aibă cvalificație pentru parohii de clasa I, sunt poftiți a-și așterne petițiile concursuale comitetului parohial din Dubești, în termenul concursual, pe calea oficiului protopresbiteral din Belinț (Belenceze, Temes-megye), instruate conform normelor în vigoare provăzut și cu atestat despre eventualul serviciu prestat ca preot ori învățător și a se prezenta pe lângă observarea strictă a §-lui 33 din Reg. pentru parohii, într'o Duminecă sau într'o sârbătoare în sf. biserică din Dubești, spre a-și arată desteritatea în cântare și în tipic, eventual în oratorie și în săvârșirea serviciului divin.

În lipsă de reflectanți cu cvalificație de clasa I, se vor admite recurenți cu cvalificațiune de clasa II-a iar în lipsa acestora și cei cu cvalificațiune de clasa III-a.

Alesul e dator să plătească dările și ecvivalentul după pământul cel beneficiază și să catehizeze la școala de acolo fără alta remunerațiune. Comitetul parohial. În conțelegere cu mine: Gherasim Sârb, protopresbiter

—□—

2—3 gr.

Edict.

Învățătorul Constantin Mărcuț din Moneasa care și-a părăsit postul pe vreme mai lungă fără de a-și anunța la superiorii săi ubicațiunea, prin aceasta este îndrumat ca în 30 de zile dela prima publicare a acestui edict să se înfățișeze la sub senatul Consistor și să-și reocupe postul, la dincontră postul său învățătoresc se va considera de vacant.

Arad 23 Septemvre (6 Oct.) 1916.

Consistorul rom. gr. or. din Arad.

—□—

1—2

Aviz.

Păuna Flora din Revaujfalú (Satul nou) ne aduce la cunoștință că a pierdut atestatul școlar din cl. IV. civ. anul școlar 413—14, Dacă în curs de 30 zile nu se va găsi atestatul îl considerăm, conform regulamentelor, de pierdut și vom elibera un duplicat.

Direcțiunea școlii gr.-or. rom. civ. de fete
din Arad.